

Prof. Dr. Mehmet Hacısalihođlu

Üniversitelerin İstatistik Yarışı ve Sosyal Bilimlerin Geleceđi

Son yıllarda Türkiye’de üniversitelerin atama ve yükseltme kriterleri değişmeye başladı. WOS kapsamına giren yayınlar atanmanın ana kriteri haline getiriliyor. Bu endeksin taramadığı yayınlar boşuna yapılmış işler olarak görülüyor.

Peki, nedir bu WOS? Web of Science. Amerikalı Thomson Reuters isimli yayın şirketi tarafından kurulmuş, günümüzde ise başka bir Amerikan şirketi tarafından yönetilen kâr amaçlı bir endeks. Üniversitelerimiz, kütüphaneler parayla üye olup bu endekste taranan dergilerde yayınlanmış makaleleri okuyucularının erişimine açabiliyorlar. Dünyadaki en kaliteli endeksin bu olduğu kabul ediliyor. En azından Türkiye’deki bakış açısı böyle. Öyledir de...

Fakat soru bu WOS kriterinin bizi, yani tarihçileri, edebiyatçıları nasıl etkileyeceği... olumlu mu olumsuz mu?

50’li yaşlarının başında bir tarihçi, yüz küsür akademik yazı yayınlamış, ama hiç biri WOS’ta yer almıyor. Tesadüfen dahil olmuş 2-3 yayın görünüyor sadece. Alışıl gelmiş şekilde yayın yapan tüm tarihçilerin durumu böyle. Neden mi? Çünkü tarih dergileri, özellikle de Türkiye’de ve Avrupa ülkelerinde bu şirketin kapsama alanına girmemişler. Ya gerek duymamışlar ya da WOS’un kriterlerini karşılamıyorlar. Aynı şey bu ülkelerin yayınevleri için de geçerli. Artık üniversitelerde bir kimya doçenti tarihçiyi aşağılamak isterse, ona “-Senin WOS’ta kaç tane yayının var?” diye soruyor.

Bir işletme profesörü ile diyalogumuz:

“-Yahu, senin WOS’ta kaç tane atfın var?” diye soruyor.

“-Vallahi bilmiyorum, kaç tane var acaba? Nasıl bakılır bilmiyorum ki!”

Berber girip bakıyoruz, “-sadece 15 tane varmış, yazık! Benim 900 tane var!”

“-Allah Allah, bu nasıl bir şey, benim yayınlarım alanımda bilinir, yüzlerce atfı kendi gözlerimle gördüm, bir yanlışlık olmalı!”

“-Yok, hocam, olsa burada görünürdü. Sen boşuna çalışıyormuşsun!”

Durum böyle. Boşuna çalışıyormuşuz. Memleket tarihini yazmak için Osmanlı arşivinde harcadığımız yıllar boşuna imiş, yıllarca Balkan ülkeleri ve Rus arşivlerinde çalışmalarımız sonucunda Kafkaslardan Balkanlardan tehcir edilen Müslümanların tarihi hakkında yazdıklarımız hepsi beyhude uğraşlarmış. Daha nice milli meseleleri derinlemesine inceleyen kitap ve makaleleri boşuna yazmışız tarihçiler olarak.

Değil yalnızca atama-yükseltme, akademik teşvik ödemesi, yayın ödülleri, lojman tahsisi gibi ilgili ilgisiz her alanda WOS’ta görünmeyen yayınların ya hiç değeri yok, ya da 10 tanesi bir WOS yayını değerinde sayılıyor.

Takip edebildiğim Fransa, Almanya gibi Avrupa ülkelerinde henüz böyle bir kriter yok. Örneğin geçtiğimiz yıl Almanya'da Berlin Üniversitesinde bir profesörlük kadrosu başvurusunda adaydan üç makale, iki kitap istenmiş. Yani çalışmalarınızdan en çok güvendiğiniz ve seçtiğiniz üç makale ile iki bilimsel kitap!

Bizde, birçok üniversitede artık kitap istenmiyor. Makale yeterli. Ama herhangi bir yerde yayınlanmış makale değil. WOS'ta taranan dergilerde iki-üç makale olmalı.

Velhasıl-ı kelam hiç kitap yazmadan tarih profesörü olabiliyorsunuz, ama WOS'ta makaleniz yoksa 10 kitapla bile profesör değil, doktor öğretim üyesi bile olamıyorsunuz.

Türkçe makaleler yayınlayan bir dergi Amerikan şirketinin işlettiği WOS'ta taransa bile Q endeksi (atıf endeksi) denilen bir gruplandırma var. En çok atıf alan dergiler Q 1'de, en az atıf alanlar Q 4'te yer alıyor. Türkçe yayın yapan ve WOS'ta taranan bir-iki dergi de sırf Türkçe yayın yaptıkları için daha az atıf alıyor ve Q 4'te yer alıyorlar. Bazı üniversitelerimiz Q 4'teki yayını atanma kriterini karşılamak için yeterli bulmuyor.

Bu durumda mümkünse yalnızca İngilizce ve en iyisi Amerika'da çıkan bir dergide yayın yapmak gerekiyor.

Bir tarihçi dostum “-yazdığım kitap ve makaleler boyumu geçti!” diyor. Allahtan WOS gelmeden profesörlük kadrosunu aldı. Aksi takdirde ona soracaklardı:

“-Peki kaç WOS'ta?”

“-hiçbiri!”

“-öyleyse kadro da yok!”

Alman ve Fransız tarihçiler hala “milli ve yerli” üretim yapabiliyorlar. WOS onlar için bir atanma kriteri değil.

Onlar mı doğru yolda, bizim üniversitelerimiz mi zaman gösterecek...